

Masteroppgaver i sosial- og kulturhistorie i Vesten og Norden siden 1800

Klaus Nathaus, 26. januar 2026

I de siste årene har jeg veiled mange studenter som forsket på ting jeg, i utgangspunkt, visste nesten ingenting om. Det inkluderer bl.a. oppgaver om homoekteskap, Black Metal, lesbiske utesteder i Oslo, Berlinale filmfestivalen, «dating» i 1950-tallets Norge, flyvertinner i Norden, «petty intellectuals» i målbevegelsen, fremstilling av en norsk økonomisk elite om 1900, «gay cruising» i New York, «vanlige lesere» på 1800-tallet og musikkundervisning i danske skoler om 1800. Alle disse oppgaver fikk (veldig) gode karakter, som viser at studentenes egen interesse og motivasjon er avgjørende for suksess. I utgangspunktet vil jeg altså oppmuntre studenter å utforske ting de brenner for. Jeg hjelper gjerne med å utvikle det hva som de syns er interessant til noe som er også relevant for historikere. Det er nemlig de som skal vurdere masteroppgaven.

For studenter som har ingen klar forestilling om hva de vil skrive om, men tenker seg et prosjekt under den store paraplyen «sosial- og kulturhistorie i Vesten og Norden siden 1800», har jeg noen forslag:

Kvinnearbeid: Her kunne man lage prosjekter om enkelte jobb, f.e., ekspeditrise, telefonist, «tjenestejenter», *au pair*, barnehagelærer, sykepleier, sexarbeider, husmor, renholder, ...

Norge i internasjonale prestisjekonkurranser: Her kunne man spørre hvorfor det ble så viktig for Norge å «være god» i internasjonale sammenligninger (idrett, melodikamp, måtehold, leseferdighet, lykkelighet, ...) og hva suksess i disse konkurranser betydde for landets beboere.

Betong: Betong er overalt og kan tas som utgangspunkt for å utforske en rekke temaer, bl.a. arbeid, naboskap, byplanlegging, arkitektur og design, infrastruktur, forsvar, ...

Kino: Oslo Byarkiv har en stor samling med material fra kinobedrifter, som var under kommunal regi for mesteparten av 1900-tallet. «Cinema-going» er også noe som ble forsket på en del i de siste årene (særlig i Storbritannia). Man finner altså både forskningslitteratur og primærkilder for spennende prosjekter.

Fair trade: For dette tema kan man finne kilder i Arbeiderbevegelsens arkiv; det finnes også mye forskningslitteratur om det.

Byråkrati og dets kritikere: Man kunne fokusere på behandlingen av byråkrati i kunst eller forsøk i frivillige sektoren å finne alternative løsninger for å organisere seg.

Arbeid i kreativnæring: Hvor mye av en «vanlig jobb» var det å arbeide som musiker, forfatter, designer i fortida? Hvordan har arbeidere i kreativbransjer møtt teknologisk forandring? Det er et tematisk område hvor det finnes få historisk forskning, men mye konseptuell tenkning fra sosialvitenskap som åpner perspektiver.

Historier om det hverdagslige: Her kunne man ta utgangspunkt i historisk forskning om ting som ble lett oversett, men preger folkets hverdag. En av disse ting er at moderne mennesker må vente hele tiden, på bussholdeplasser og i legenes ventetrom, i køen på KIWI og på telefon. Et prosjekt kan tar inspirasjon fra historisk forskning om dette (f.e., Martin D. Moore, «Waiting for the Doctor:

Managing Time and Emotion in the British National Health Service, 1948-80», *Twentieth Century British History* 33, 2 (2022), 203-29) og utforske hvordan ventetiden ble organisert og opplevd i Norge/Oslo. Andre mulige hverdags-temaer er søvn, selv-betjening eller «Muzak», den musikken vi få høre i butikk, cafe, heis osv. og som er laget for å regulere folkets stemning.

Sosialhistorie om penger: Historikere og sosiologer har studert sosiale betydninger av penger i form av lån, kreditt, gave, lommepenger eller «pin money» og med sikt på sosiale forhold mellom klasse, kjønn og i familien. Inspirert av den forskningen (f.e., Zelizer, *Social meaning of money*, Johnson, *Saving and spending*), kan man lage et lovende prosjekt om, f.e., barnas sosialisering i pengebruk, husholdsbudsjett og kjønn eller pantelån og arbeiderøkonomi.

By vs. bygda? Kløften mellom by og bygda har vokset og sørger for kraftfull spenning i dagens politikk. Man trenger ikke å gå hele veien til dagens USA for å se det. Når har kløften oppstått og hvordan har den utviklet seg i løpet av 1900-tallet, med hvilke konsekvenser? Når ble byen sett som forvirrende og farlig, og bygda som bakvendt og ignorant? Under disse store spørsmål kan et prosjekt analysere fremstillinger av storby i distriktsaviser, eller omvendt forske ut hvordan livet på landet ble omtalt blant byfolk.

Jeg gir tips til litteratur- og kildesøk, diskuterer ideer og gir tilbakemelding til utkast. Avhengig av hvor mange studenter jeg hjelper, organiserer jeg et veiledningsseminar, muligens med en kollega. Oppgaven kan skrives på norsk eller engelsk, og den kan fokuseres geografisk på Norden, (Vest-)Tyskland, Storbritannia eller USA.